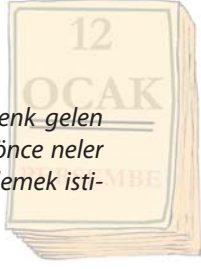

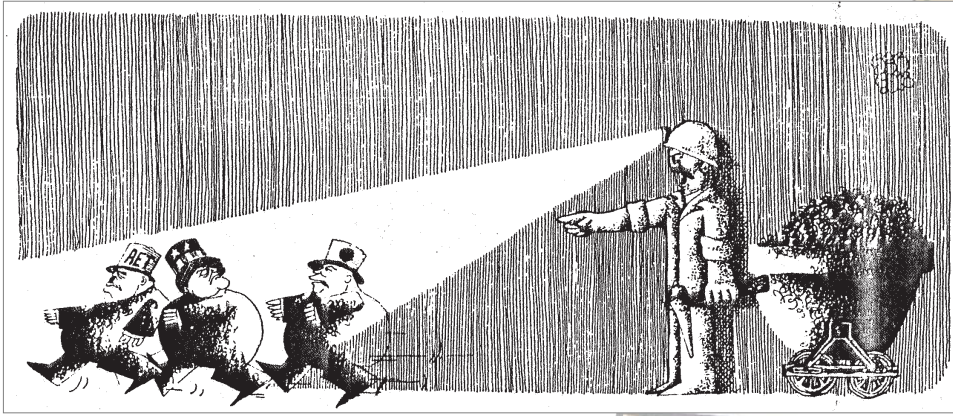
77. sayımızda başlattığımız "ESKİ SAYILARDAN" sayfamızda yine gündeme denk gelen bir konuyu, hammadde konusunu ele alıyoruz. Böylece, bu konuda 1980'den önce neler söylendiğini, bugün söylenenlerle karşılaştırmak ve toplumsal hafızamızı tazelemek istiyoruz.

ENERJİ

Adil AYTEKİN
Maden Mühendisi

(Bu yazı MADENCİLİK HABERLER Temmuz 1978 sayısından alınmıştır)

GİRİŞ

Tarih boyunca enerji insan yaşamında yadsınmayacak bir yer tutmuştur. 19. yüzyılda endüstriyel devrimin başlaması ile enerjinin önemi çok yüksek boyutlara ulaşmıştır. 1970'lerdeki petrol bunalımına değin enerji kaynakları tükenmeyecek gibi düşünülmüş ve bilinçsizce yoğaltılmıştı. 1973 yılında Ortadoğu ülkelerinin petrole yaptıkları "beklenmeyen!" zamlarla birlikte enerji gereksinimi sosyalist blok dışı tüm dünyada ürkütücü bir sorun görünümünü aldı.

Doğal olarak olayın Türkiye'de de etkileri kısa zamanda görüldü. Türkiye'nin; özellikle hammadde ve endüstri dallarında gelişmiş kapitalist ülkelere sö-

mürü düzeyinde bağımlılığı sorunun ülkemizde "dayanılmaz" bir bunalıma dönüşmesine yol açtı.

Gerçekte bu döneme kadar dünyada ve özellikle ülkemizde uzun süredir enerji sıkıntısı süregelmekte idi. Toplumsal sınıfların yapısı gereği sıkıntı daha çok kırsal kesime ve emekçi sınıf ve tabakalara yansıyor, üretilen enerji küçük burjuva ve burjuva kesimlerinin kullanımına ayrılıyordu. 73 bunalımının patlak verışı ile enerji konusunda o güne değin rahat olan sınıflarında sıkıntıya girmeleri sorunun kamuoyunda çok büyük ölçüde ele alınmasına, sanki o güne değin böyle bir sorun yokmuşcasına ilgi toplamasına yol açtı.

Bunalımın Türkiye açısından incelenmesinde karşımıza sürekli olarak "üretim ve tüketimde kaynaklara bilinçsiz bir yaklaşım" çıkmaktadır. Bunun sonucu olarak da ülkemizde enerji kaynaklarına olan talep ve üretim açığı hızla artmaktadır. 1978 yılında tüketimin yarısını karşılayabilen üretim 1980'de %46'sını, 1985 yılında %44'ünü, 1992 de ise ancak % 41'ini karşılayabilecektir.

Eğer gereken önlemler alınmaz ise bu açıklar nasıl kapanacak, sorun nereye varacaktır?

Bugün enerji konusuyla uzaktan, yakından ilgili hemen tüm kesimler bu soruya yanıt aramakta, çeşitli öneriler getirmektedirler.

Enerji konusunun en önemli dalı olan enerji hammaddeleri madencilik kesiminde bu konuyu sosyo ekonomik ve teknik açıdan etraflıca irdelenmesi ve konuya somut, gerçekçi, halk yararına çözümler getirmesi gerekmektedir.

Madencilik-Haberler gazetemiz bu sayıdan başlayarak odamız ilkeleri ve saptanmış genel doğrular doğrultusunda ülkemiz enerji sorununun genel bir gözlemi yer almaktadır.

ENERJİ KAYNAKLARI REZERVLER

A. BİRİNCİ ENERJİ KAYNAKLARI

- 1- KÖMÜR
 - a. Taş Kömürü
 - b. Linyit
 - c. Bitümlü Şist
 - d. Afalit
- 2- PETROL
- 3- NÜKLEER
 - a. Uranyum
 - b. Toryum
- 4- HİDROLİK

5- GÜNEŞ ENERJİSİ

6- JEOTERMAL

7- BİOGAZ

8- TİCARİ OLMAYAN YAKITLAR

a. Odun

b. Hayvan, Bitki artıkları

(Bu kaynaklara ait rezervler ekte verilmektedir.)

B. İKİNCİ ENERJİ KAYNAKLARI

1- ELEKTRİK

2- KÖK VE HAVAGAZI

ÜRETİM-TÜKETİM

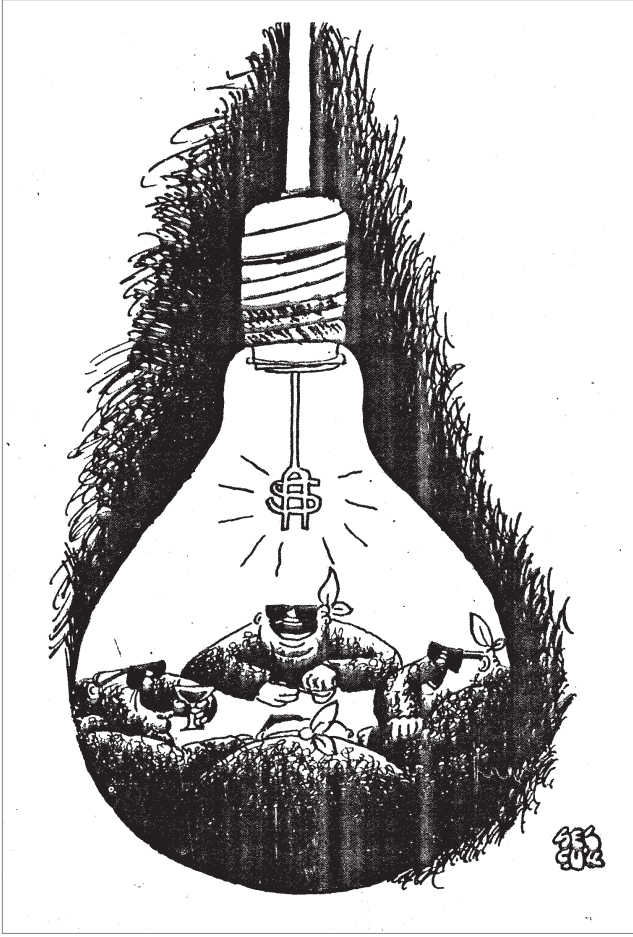
Enerji kaynaklarımızın Genel Enerji Tüketimine göre kullanım yüzdeleri şöyledir:

Madenler	%
Taş Kömürü	8,5
Linyit	10,2
Asfaltit	0,6
Petrol	51,4
Hidrolik	6,8
Odun	14,4
Tezek ve Bitki Artıkları	8,1
	100,0

Bu tablo ülkemiz enerji bunalımının oluşumundaki en büyük etkeni açıkça vurgulamaktadır. Tüm genel enerji tüketiminin % 51,4'ünü Petrol oluşturmaktadır. Bu oranın ise ancak % 19'u yerli üretim olduğuna göre genel enerji tüketimimizin yaklaşık % 42'sini yabancı kaynaklara dayamış bulunmaktayız. Bu gerçekten hareketle dışa bağımlılığın enerji bunalımımızın oluşmasındaki en önemli etken olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Öte yandan özkaynaklarımıza yönel-

Bunalımın Türkiye açısından incelenmesinde karşımıza sürekli olarak "üretim ve tüketimde kaynaklara bilinçsiz bir yaklaşım" çıkmaktadır.

Toplumumuza son yıllarda kazandırılmak istenen ve büyük bir ölçüde de başarıya ulaştığı söylenebilecek çarpık tüketim toplumu yapısı sanayiye ayrı elektrik enerjisi yoğaltımını giderek artırmaktadır.

medeki hatalı eğilimler soruna körükleyici etkide bulunmaktadır. Buna örnek olarak; birçok alanda gereksinim duyulan oduna enerji kaynağı olarak yönelmemiz ve genel tüketimde %14.4'lük bir yer ayırmamız, bunun yanı sıra Hidrolik gibi zengin ve ucuz, linyit gibi zengin kaynaklara % 6.8 ve % 10.2 gibi çok düşük paylar vermemiz gösterilebilir.

Bu arada tüketimin günlük yaşamda özellikle ikinci enerji tüketimi biçiminde gözlenen bölümünede değinmek gerekir. Ülkemiz elektrik enerjisi yoğaltımının yaklaşık %76'sı sanayi kesimine aittir. Bu %76'nın ana ihtiyaç malları üretiminin yanı sıra büyük bir oranda genelde tüketim malları üretimine yöneliktir. Toplumumuza son yıllarda kazandırılmak istenen ve büyük bir ölçüde de başarıya ulaştığı söylenebilecek çarpık tüketim toplu-

mu yapısı sanayiye ayrı elektrik enerjisi yoğaltımını giderek artırmaktadır. Sonuçta ülkemiz sosyo-ekonomik yapısına tümüyle ters düşen bir tüketici anlayış enerji bunalımını körükleyerek "üzerine düşen görevi" fazlasıyla yerine getirmektedir.

Enerji konusunda üretimi hiçbir zaman tüketiminden ayrı düşünemeyiz. Bir yerde; üretimi tüketim yönlendirmektedir. Bu yüzden sorunun etrafıca incelenmesinde bu iki ana öge sürekli bir arada göz önünde tutulmalıdır.

SONUÇ

Ülkemizde ürkütücü boyutlarda bir enerji bunalımı vardır. Bu bunalımın çözümü konusunda pek çok şey söylenmekte, önerilmektedir. Tüm bu önerilere karşın köklü çözüme yönelik hemen hiçbir girişim görülmemekte; geçici, birbiriyle bağlantısız, genel bir deyişle olanaksız ve programsız çözüm çabalarıyla sorun giderek çarpık bir hale getirilmektedir.

Enerji sektörü, sanayi, ulaşım, madencilik gibi sektörlerden tümüyle soyutlanmış bir şekilde düşünülemez. Dolayısı ile enerji bunalımının çözümü bu sektörlerde bütün olarak yapılacak köklü düzenlemelere bağlıdır.

Kurulu düzenin en önemli dalları olan bu alanlarda ne denli köklü düzenlemelere gidilebileceği ise günümüz koşullarında oldukça tartışmalı bir konudur.

Önümüzdeki sayılarda zaman zaman bu sayımızda yer alan genel gözlemlerimiz doğrultusunda sorunun, sektörün ve yapabilecek düzenlemelerin ayrıntılı incelemeleri yer alacaktır.

☆☆☆